

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Руслан Станчев Пенчев, определен със заповед № 1862 от 02.9.2016. на Ректора на ЮЗУ, за член на жури, в конкурс за заемане на академичната длъжност професор по научната специалност 3.7. Администрация и управление (Управление на образованието и науката), обявен от ЮЗУ в ДВ, бр. 59/29.07.2016 г. с кандидат :

доц. д-р **Георги Димитров Апостолов**

Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ). Тя е съставена от три части и заключение, включващи изисквания към кандидата и към неговата учебна и научноизследователска дейност.

Изисквания към кандидата

(чл. 29 ЗРАСРБ и чл. 60 и 61 ППЗРАСРБ)

Участникът в конкурса получава **висшето** си образование в Софийски университет “Св. Климент Охридски”, където през 1988 г. се дипломира по специалност:

Философия /Диплома за висше образование, Английски език (втора специалност).

През 2004 г завършва Холандското училище за образователен мениджмънт – Амстердам със специализации: Управление на образованието (със специализации по: Управление на организационната култура и Управление на качеството) и Университет за национално и световно стопанство, София, Международни икономически отношения - **Магистър по икономика.**

На Георги Апостолов е присъдена ОНС **Доктор по философия (PhD)** , а през 2007 г. – „**доцент**” по специалност 05.02.24 Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на образованието и науката).

В периода 09/1988 – 11/1989 г. работи като учител по английски език в Осмо основно училище “Арсений Костенцев” – Благоевград. След това като асистент и главен асистент в ЮЗУ. От 2007 година е доцент като последователно е заемал длъжностите **изпълнителен директор на дистанционното обучение, научен секретар** на ЮЗУ, **декан** на Философски а

от декември 2015 г е **Заместник ректор по научно-изследователската дейност и докторантското обучение.**

Специализирал е в Център за професионално обучение към Университета на Грац, Австрия, Universidade Aberta (Лисабон, Португалия) със стипендия, от Института “Камоеш” към МНВР на Португалия, Northeast Normal University, Changchun, China, Европейска асоциация на университетите, преподаващи дистанционно – Хеерлен, Холандия.

Притежава сертификат като **вътрешен одитор по системи за управление и контрол на качеството.**

Утвърден специалист е по проблемите на **администрация на висшето образование** и по обучението на преподаватели за **дистанционно обучение.**

Активно участва със своята богата експертиза като **външен оценител по Програмата за учене през целия живот** (Коменски, Еразъм, Леонардо да Винчи, Грюндвиг) и Еразъм+ (КА1, КА2, Младеж) към Център за развитие на човешките ресурси – София.

Член е на международен борд оценители, акредитиращи магистърски програми по Управление в университети от Вилнюс, Литва и като външен експерт по проекти на МОН – Проект на Световната банка за създаване на Рейтингова система на висшите училища в България и Разработване на Националната квалификационна рамка.

Главен редактор е на сп. Философия – научно методическо списание издавано от Издателство АзБуки към Министерство на образованието, науката и младежта от 2012 г. досега.

Той е **кореспондентен член за България** на международната асоциация Empowering European Universities със седалище в Маастрихт, Холандия

Доц. Апостолов е и **главен експерт** (Дейност 2) на проект Усъвършенстване на обучението на държавната администрация в условията на членство на страната в Европейския съюз, финансиран от Оперативна програма “Административен капацитет”.

Член е на **Съюза на учените в България** и на **преподавателите по Философия** в България.

Участва активно с рецензии и становища във връзка с академично развитие:

- по заемане на академична длъжност – 1;
- по дисертации за присъждане на ОНС „доктор”- 3

Доц. д-р Георги Апостолов е единствен кандидат по конкурса. От направената проверка по документи се вижда, че нарушения по конкурса не са допуснати. Спазени са законовите изисквания и изискванията на ЮЗУ.

Изисквания към учебната дейност

(чл. 29 (4) и чл. 29 „б” (2), т. 1 от ЗРАСРБ и чл. 61 (2), т. 1 от ППЗРАСРБ)

Кандидатът изнася лекции по **учебните дисциплини** , свързани с предметната област на обявения конкурс:

1. Лекционни курсове преподавани на български език:

1. **Организациона култура, организационно поведение и лидерство** (в магистърска програма по Образователен мениджмънт)

2. **Управление, наука, технологии** (в магистърска програма по Социален мениджмънт и публични комуникации)

3. **Основи на управлението** (в магистърска програма по Социален мениджмънт и публични комуникации)

4. **Управленска етика** (в магистърска програма по Социални дейности/Социална подкрепа и социално предприемачество)

5. **Образователна и научна политика на Европейския съюз** (в магистърска програма по Социални и културни политики на ЕС)

2. Лекционни курсове, преподавани на английски език:

1. **„Management of Organizational Culture, Organizational Behaviour and Leadership”** и

2. **„Fundamentals of Management”** (в магистърска програма по Образователен мениджмънт за чуждестранни граждани)

Титуляр е на горепосочените учебни дисциплини. Учебната му натовареност за учебната 2015/2016 г. е **360 ч.** при норматив за длъжността в университета **270 ч.**

Кандидатът има публикувани:

- **1 учебно помагало** (№ 5.1);

- **2 ръководства на английски език** (№№ 6.1, 6.2);

- **3 наръчника** (№№ 7.1, 7.2, 7.3), от които 2 на английски език.

Всички са публикувани след придобиване на научно звание „доцент” и са пряко свързани с преподаваните дисциплини.

През последните пет години кандидатът е бил научен ръководител на **10 дипломанти** в това число на **4 чуждестранни**. Рецензирал е над 30 магистърски тези на студенти.

Ръководи **1 докторант**.

Изисквания към научноизследователската дейност

(чл. 29 (1), т. 3, т. 4, чл. 29 „б” (2), т. 2 от ЗРАСРБ и чл. 60 (1) т. 3 и т. 4, чл. 61 (2) т. 2 от ППЗРАСРБ)

За участие в конкурса кандидатът е представил **29 публикации**, с общ обем **842 страници**. От тях самостоятелни са 12. 22 са на английски език

В тях се включени **3 колективни монографии издадени в чужбина**, **3 студии** (2 отпечатани в чужбина и 1 унас), **11 статии** (от които 9 в чужбина), **4 доклада** (от които 3 в чужбина), **1 учебно помагало**, **2 ръководства** (на английски) и **3 наръчника** (2 от тях на английски).

Таблица 1.

Вид и обем на публикациите приети за рецензиране

№	Вид на публикациите	Брой	Номерация в списъка на публикациите	Брой страници *
1	Монографии	3	1.1, 1.2, 1.3	317
2.	Студии	3	2.1, 2.2, 2.3	90
3.	Статии	11	3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8, 3.9, 3.10, 3.11	126
4	Доклади		4.1, 4.2, 4.3, 4.4,	31
5.	Учебни помагала, ръководства и наръчници	6	5.1, 6.1, 6,2 , 7.1, 7.2, 7.3	258
6	Глави от книги	2	8.1, 8.2	20
				842
	Общо	29		1237 *

(* еквивалент спрямо стандартна машинописна страница)

Приетите за оценка публикации са **рецензирани** от хабилитирани преподаватели на ЮЗУ, други висши училища и научни организации у нас и чужбина.

Публикациите на кандидата са **отпечатани** в университетски издателства и други образователни институции, включително и от международни организации. Една част от тях са презентирани на национални и международни научни форуми. Повечето от тези публикации са достъпни в интернет.

От приетите за рецензиране трудове 12 са **самостоятелни**, а 17 са в **съавторство**. За съвместните публикации участието на авторите е отбелязано в самите публикации.

Доц. д-р Георги Апостолов е участвал активно в разработването и изпълнението на национални и международни изследователски и приложни проекти по-важни от които са:

Таблица 2.

№	Наименование на проекта	Финансираща организация	Роля	Период
1	Политики в подкрепа на младите хора за тяхната пълноценна жизнена реализация. Сравнителна перспектива на ученето през целия живот и включването в образованието и пазара на труда в Европа (YOUNG_ADULLLT)	ХОРИЗОНТ 2020	Национален координатор	от март 2016 г. до февруари 2018 г. (3 години)
2	Подкрепа за жените учени в областта на природните науки и технологиите (FESTA)	7-МА РАМКОВА ПРОГРАМА НА ЕС	Национален координатор	от февруари 2012 г. до януари 2017 г. (5 години)
3	Студента война и обществото – източни и западни перспективи (CoWaSo)	ЕРАЗЪМ	Национален координатор	от март 2009 до март 2011 (2 години)
4	Управление и развитие на европейското висше образование (EHEMD)	ЕРАЗЪМ	Национален координатор	от януари 2008 г. до декември 2009 г. (2 години)
5	Ориентация към компетенции и изходни учебни резултати (HE_LeO)	ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ	Национален координатор	от януари 2007 г. до декември 2008 г. (2 години)
6	Специализирано обучение за жени в науката (ADVANCE)	6-ТА РАМКОВА ПРОГРАМА НА ЕС	Национален координатор	от септември 2006 г. до август 2008 г. (3 години)

От справка за цитиранията на кандидата е видно, че общият брой на цитиранията е **23, всичките в чужбина.**

Оценка на публикациите

По отношение на тематиката, продукцията, с която кандидатът участва в конкурса, е сравнително разнородна. В нея обаче преобладават публикациите, които са в съответствие с обявения конкурс. Оценката на съдържанието на тези публикации ми дава основание да ги систематизирам в 3 тематични направления, както следва:

1. Управление на образование и науката
2. Социално управление
3. Организационно управление

Така определените тематични направления, очертават конкретния механизъм, чрез който доц. Г. Апостолов развива научното познание в управлението на образование и науката, в условията на съвременното общество. Декомпозирането на тематичните направления разкрива различни нива на дълбочина на знанията за управлението на образование и науката и създава условия да се извърши анализ на системи от знания с относително малка информационна натовареност.

Първото от разглежданите направления, отнасящо се до **управление на образование и науката** (№№1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.2, 3.1, 3.3, 3.4, 4.1, 4.3, 4.4, 6.1, 6.2, 7.2, 8.1), се отличава със сравнителна хомогенност на включените в него публикации.

Кандидатът доразвива и обогатява познанието в областта на изследването на важни проблеми в три взаимно свързани области – образование, наука и социално развитие.

Подходът се основава на комплекс от схващания, съчетаващи управленски, икономически, социално философски, социално психологически и педагогически знания.

Цикълът на изследванията на основни принципи и концепции на абстрактно-теоретическо ниво са обвързани с емпиричните изследвания в реална институционална среда и има завършен характер.

Извършено е качествено систематизиране, съпоставително разглеждане и критичен анализ на регулативно-нормативната база по отношение организацията и управлението на висшето образование и науката в европейски и национален план и по-специално в областта на кариерното израстване на академичния състав, измерването и оценяването на научните резултати и признаването на академични постижения и квалификации. (6.2., 1.2, 2.1, 3.1., 4.1., 4.3.)

Предлагат се нови виждания за влиянието на човешкият фактор върху управлението, като се отчитат и възможните рискове при неговото осъществяване. Специално внимание е отделено на очертаващите се тенденции в развитието на това управление, с подчертаване

значението на информационното осигуряване и неговите особености при осъществяването му в Източно-европейските страни.

Следващото от разглежданите направления е свързано със **социалното управление** (№№ 6, 9, 15, 20, 22, 27, 33).

Теоретически са систематизирани фундаментални идеи за управлението, съобразно конкретно определена концептуална рамка от взаимосвързани и взаимовлияещи си елементи – организация и управление, знание и умения, обучение и възпитание, образование и наука, социално развитие и др. Формулирани са управленски принципи с методологическо и широко практическо приложение (№№ 2.2, 8.1).

Извършен е критичен анализ на актуални европейски политики и практики в сферата на образованието и науката и е формулиран нов модел за взаимодействие между висшите училища и изследователските институции, чрез изграждане на специализирани академични мрежи с участие на местни и регионални организации и фактори (№№ 3.6, 3.5, 4.2, 8.1).

В съответствие с добрите академични практики, кандидатът доразвива организационните аспекти на дистанционното обучение. Предлагат се модели на електронно обучение, адаптирани не само към традиционното, но и за продължаващото обучение.

Кандидатът предлага качествено нов подход за сравнителните анализи на образователните системи в различни континенти. (№№ 3.11., 6.1., 7.2.)

Последното от оценяваните тематични направления отразява въпросите на **организационното управление** (№№ 2.2., 3.3., 3.4., 6.1., 7.1., 8.2).

В тази област доц. Г. Апостолов конкретизира хипотези и доказва концепции за влиянието на организационната култура върху функционирането и управлението на академичните институции в контекста на отношенията между половете.

Изследва проявлението на популярни теоретични концепции като „академичен капитализъм“, „културен капитал“, „институционален лобизъм“ и др. в конкретна институционална среда, както и в сравнителната перспектива на сходни институции от различни европейски страни. (№№ 1.2, 1.3, 2.1, 3.1, 3.3, 4.1, 4.3)

Доц. Г. Апостолов актуализира съвременните схващания за компетенциите, от гледна точка на значимостта и зависимостите съществуващи между знания умения и нагласи.

Доц. Апостолов открива и доказва специфични връзки, зависимости и закономерности между относително самостоятелни фактори и процеси, действащи в реална академична среда – напр. „институционална култура“, „формални и неформални процеси за вземане на управленски решения“, „кариерно израстване на академичния състав“, „оценяване на научните резултати“, „върховни научни постижения“, „лидерство и ръководство във висшите училища“, „полови неравенства“ и др.

На базата на известни теоретически концепции за организационната промяна, както и на теории относно половите неравенства, задълбочено вниква в процеса на организационната промяна в доминирани от мъжете области. В изследванията му е използван качествен подход – деконструкция на наложената социална представа за върховни постижения в науката и използването ѝ за постигане на организационна промяна в областта на кариерното развитие на учените. (№№ 1.1., 1.3., 2.1., 3.1., 3.3., 3.4. 3.10., 4.1., 4.3.).

В хода на проведените теоретични и емпирични изследвания е извършено обогатяване на съществуващите знания в областите: управление на висшето образование (разбирано като интегрално единство на преподаване и научни изследвания); равенство на половете в академична среда; институционална култура и организационна промяна; въвеждане на подходи, ориентирани към изграждане на умения и компетентности.

(№№ 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 3.1, 3.3, 3.4, 4.1, 4.3).

Съдържателният анализ на публикациите по тематичните направления показва, че изследваните от кандидата проблеми биха могли да бъдат типологизирани от гледна точка на съвременните тенденции в развитието на науката. В този смисъл част от публикациите могат да бъдат определени като **традиционни**, но по редица съображения се налага да бъдат проучени отново.

Това се отнася например за проблемите, свързани с систематизирането на основни термини, понятия и категории, използвани в европейски официални документи и специализирани публикации и свързани с въвеждането на подхода, ориентиран към крайните учебни резултати и описването (класифицирането) на умения и компетентности.

Към тях могат да се отнесат също и съпоставителното разглеждане и критичен анализ на регулативно-нормативната база по отношение организацията и управлението на висшето образование и науката в европейски и национален план.

Други проблеми се възприемат като **нетрадиционни** и се отнасят до различни ключови въпроси и базисни принципи, свързани определена концептуална рамка.

Такива са:

- Разработване и апробиране на системен мултидисциплинарен подход в изследването на важни проблеми в три взаимно свързани области – образование, наука и социално развитие;
- Откриване и доказване на отношения, зависимости и закономерности между относително самостоятелни фактори и процеси, действащи в реална академична среда;
- Конкретизиране на хипотези и доказване на концепции за влиянието на организационната култура върху функционирането и управлението на

академичните институции в контекста на отношенията между половете;

- Теоретично систематизиране на фундаментални идеи за управлението, съобразно конкретно определена концептуална рамка от взаимосвързани и взаимовлияещи си елементи – организация и управление, знание и умения, обучение и възпитание, образование и наука, социално развитие;
- Апробиране на мултидисциплинарен системен подход при изследването на комплексни събития с множество неизвестни и демонстриране на потенциала му за анализ в областта на хуманитаристиката и обществознанието.
- Интерпретиране функциите на знанието, обучението и философията при реализирането на „съвършената“ управленска стратегия.

Особен интерес сред работите на доц. Апостолов представляват, както специфичният интерпретаторски подход при вникване в алегоричния смисъл на древен текст и полагането му в контекста на културната общност, която го е породила, така и методологическото помагало за обучаеми в областта на хуманитарните и социални науки (№№ 2, 2, 2.3).

Въпреки безспорните достойнства на рецензираните публикации на кандидата, в процеса на запознаването ми с тях се натъкнах и на някои **несъществени пропуски**. Без да им отдавам особено значение, ще си позволя да направя следните **критични бележки**:

1) Необходимо е да се има предвид, че както в теорията, така и в практиката, вече са налице опити да се преразглеждат някои от постулатите за бизнес средата, които кандидатът частично е взел под внимание. Основният момент в тях е, че няма и не може да има общопризнати системни принципи за качество, които да са валидни за всички конкретни ситуации (№ 4.4.)

2) Макар и рядко, отделни публикации, характерът на съчетанието на логическите елементи и връзките, и отношенията между тях излишно усложняват текста и затрудняват неговото възприемане (№ 3, 11.).

Посочените критични бележки не намаляват значимостта на изтъкнатите вече научно-приложни приноси на кандидата. Изследваните от него проблеми се отличават с ясно формулирана цел, задълбочено проучване и полезни за науката и практиката изводи и препоръки.

Представените за рецензиране трудове са добре структурирани.

Стилът на кандидата е ясен и недвусмислен, логичната му мисъл затвърждава впечатлението за задълбоченото познаване на изследваните проблеми.

Приносителите на кандидата са негово лично дело.

Библиографският апарат е ползван коректно.

Заклучение

Въз основа на оценката на представените документи по конкурса и оценката на приетите за рецензиране публикации, могат да бъдат направени следните изводи за кандидата:

- 1) В конкурса той е **единствен** кандидат
- 2) Отговаря на изискванията и притежава научно-образователната степен „**доктор**” и академичното звание „**доцент**”.
- 3) Осигурена му е необходимата аудиторна и извънаудиторна **заетост**.
- 4) Има публикувани **1 учебно помагало, 2 ръководства и 3 наръчника** непосредствено свързани с конкурса.
- 5) Чете лекции по **5 дисциплини** в ОКС магистър, които са пряко свързани с конкурса.
- 6) Осъществява научно ръководство на **1 докторант**.
- 7) Бил е научен ръководител на **10 дипломанти**, от които **4 чуждестранни**
- 8) Представена е и е приета за оценка научна продукция включваща **29 труда с общ обем 1237 стр.**, в т.ч. 3 монографии, 3 студии, 11 статии, 6 учебни помагала наръчници ръководства и 2 глави от книги.
- 9) 12 от представените трудове са публикувани на **английски език**.

В своята съвкупност, рецензираните публикации съдържат **безспорни научни и научно-приложни приноси**, с които се доразвива теоретичното познание и се усъвършенства методическия инструментариум за решаване на значими проблеми на управлението на образованието и науката.

Общата ми оценка по критериите и показателите за учебната и научно-изследователската дейност показва, че доцент д-р **Георги Димитров Апостолов отговаря на изискванията** на чл. 29 и чл. 29 „б” от ЗРАСРБ и чл. 60 и 61 от ППЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност **професор** в професионално направление **3.7 Администрация и управление (Социално управление/Управление на образованието и науката)**.

София, 28.10.2016 г.

Рецензент:

(проф. д-р Р. Пенчев)